

Warszawa, 31 marca 2020 r.

RZECZNIK PRAW PACJENTA

RzPP-DZP-WRII.41.12.2020

**Kierownicy szpitali psychiatrycznych,
szpitali wielospecjalistycznych
z oddziałami psychiatrycznymi
oraz placówek leczenia uzależnień**

Szanowni Państwo,

Czas pandemii koronawirusa jest okresem trudnym dla nas wszystkich, a przed personelem podmiotów leczniczych stawia nowe, często nieznane wyzwania. W związku z obecną sytuacją epidemiczną podmioty lecznicze wprowadzają różne rozwiązania, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa. Decyzję o ich zakresie zawsze podejmuje kierownik placówki medycznej, mając na względzie możliwości organizacyjne, w szczególności dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa i środków ochrony ograniczających ryzyko transmisji zakażenia, a także potrzebę zapewnienia należnych pacjentom praw. Rzecznik Praw Pacjenta stale monitoruje sytuację w podmiotach leczniczych i analizuje pojawiające się trudności i sposoby ich rozwiązywania. Na podstawie tych analiz przekazujemy Państwu do zapoznania się i wykorzystania kilka praktycznych porad.

Jedną z bardzo istotnych spraw jest współpraca szpitali z sądami. Rzecznik wystąpił do Ministra Sprawiedliwości z pismem dotyczącym wprowadzania ograniczeń i zmian realizacji ustawowych zadań sędziów i urzędników. W obszarze zainteresowania Rzecznika leży przede wszystkim wysłuchiwanie pacjentów przyjętych bez zgody do szpitala psychiatrycznego w trybie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Minister Sprawiedliwości opracował zmiany, które są obecnie procedowane w parlamencie. Sprawy z zakresu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób, dotyczące umieszczenia lub przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich, umieszczenia małoletniego cudzoziemca w placówce opiekuńczo-wychowawczej

oraz o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką zostały zaliczone do spraw pilnych i powinny być procedowane z zachowaniem prawa do sądu. W kontaktach z sądami większość szpitali wybiera bezpieczne i skuteczne rozwiązania. Podmioty te decydują się na komunikację zdalną – najczęściej za pomocą telekonferencji. Dokumenty przesyłane są drogą elektroniczną lub faksem, w niektórych podmiotach raz w tygodniu wysyła się korespondencję pocztą. Ogranicza to do minimum narażanie zarówno personelu medycznego i pacjentów, jak również sędziów, którzy orzekają w tych sprawach.

Innym problemem pojawiającym się w szpitalach jest przekazywanie paczek od rodzin dla pacjentów. Pacjenci są w trudnej sytuacji, ponieważ zakaz odwiedzin wprowadzony w związku z epidemią pozbawił ich kontaktu z bliskimi. Paczki, przekazywane przez rodzinę, zawierają rzeczy osobiste, bardzo ważne i niezbędne podczas pobytu w szpitalu. Stanowią również namiastkę kontaktu z bliskimi w tym trudnym dla wszystkich okresie. Szpitale w większości nie ograniczają pacjentom możliwości otrzymywania paczek, wprowadzając różne rozwiązania w tym zakresie. Wśród nich często stosowaną praktyką jest zostawianie przekazywanych rzeczy w osobnym pomieszczeniu na kwarantannę (trwającą od 6 do 48 godzin – w zależności od podmiotu leczniczego) bądź przekazywanie paczek przez wyznaczonego pracownika szpitala. Innym sposobem jest dezynfekowanie paczek przed przekazaniem ich pacjentom. Niektóre placówki przyjęły zasadę, że paczkę można przekazać pacjentowi tylko za pośrednictwem poczty. Inną stosowaną metodą jest indywidualne podejście i dopytanie rodziny, co się w danej paczce znajduje i czy jest to niezbędne dla pacjenta. Inną możliwością jest też wyznaczenie jednego dnia w tygodniu, kiedy paczki mogą być przekazywane. W niektórych placówkach zorganizowany jest sklep obwoźny, aby pacjenci mogli dokonać zakupów na miejscu. Pożądanym przez pacjentów jest także, aby wśród personelu danego oddziału była wyznaczona osoba, która mogłaby zrobić choćby niewielkie zakupy podstawowych artykułów pierwszej potrzeby. Każda metoda dąży do tego, aby przy zachowaniu niezbędnego bezpieczeństwa, zminimalizować jednocześnie niedogodności pacjentów związane z leczeniem w szpitalu.

Wybuch epidemii stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego. Prowadzone działania, mające zminimalizować skutki przebiegu epidemii, wymuszają konieczność zagwarantowania przede wszystkim niezbędnego sprzętu oraz środków ochrony osobistej, co skutkuje ogromnym obciążeniem finansowym znacznej części Państwa placówek. Wojewodowie wspomagają jednostki medyczne, przesuwając fundusze z różnych projektów do sektora zdrowia publicznego. Minister Zdrowia wprowadził specjalną platformę, z której

mogą Państwo skorzystać w celu przeglądania oraz wybierania ofert wykonawców realizujących zlecenia na wyroby medyczne i środki ochrony indywidualnej wykorzystywane podczas pandemii wirusa COVID-19. Platforma znajduje się pod adresem: <https://platformazakupowa.pl/pn/mz>. Z uznaniem należy przyjąć udzielenie niezbędnego wsparcia przez wszystkie podmioty uzupełniające centralny system dystrybucji Ministerstwa Zdrowia. Na portalach społecznościowych działają obywatelskie grupy samopomocowe np. na Facebooku pod nazwą: *Rezerwa śr. dezynfekcji/rękawiczek/Maseczek dla Szpitali w całej Polsce*, którą znaleźć można pod adresem: www.facebook.com/groups/rezerwadlaszpitali/?fref=nf. Na niniejszej grupie ogłaszają się zarówno firmy proponujące materiały, jak i fundacje oraz podmioty ich poszukujące. Niektóre szpitale wprowadziły też inne ciekawe rozwiązanie. Pacjenci w ramach terapii zajęciowej szyją maseczki na potrzeby szpitala. Jest to nie tylko forma terapii, ale także poczucie dla pacjentów, że uczestniczą w tej walce i mogą realnie pomóc.

Kolejnym zmianą jest wstrzymanie przez podmioty lecznicze przyjęć planowych. Choć takie rozwiązanie ma na celu uniknięcie przyjęcia zakażonej osoby do placówki medycznej, jest problemem dla pacjentów potrzebujących pomocy i oczekujących już długi czas. Może to również prowadzić do sytuacji, że wielu pacjentów i tak trafi na oddział psychiatryczny, jednak jako przypadek pilny, jeśli właściwa pomoc nie zostanie mu udzielona w porę. Choć umożliwienie udzielania porad za pomocą elektronicznych środków komunikacji jest ważnym i pomocnym rozwiązaniem, duża rzesza pacjentów potrzebuje opieki całodobowej. Niektóre podmioty lecznicze znalazły rozwiązanie umożliwiające przyjęcia w ograniczonym stopniu, np. poprzez wprowadzenie przyjęć poprzedzonych 14-dniową kwarantanną na oddziale obserwacyjnym. Takie rozwiązanie umożliwia przyjęcia w ograniczonym zakresie, przy zminimalizowaniu ryzyka przyjęcia na oddział psychiatryczny pacjenta zarażonego koronawirusem.

W załączeniu przekazuję również broszurę przygotowaną przez nas dla osób, które opuszczają oddział i mogą potrzebować wsparcia w związku z obecną sytuacją epidemiczną. Znajdują się w niej informacje, gdzie można szukać pomocy, zawiera linki do stron, gdzie znajdują się informacje o adresach instytucji i organizacji pomocowych oraz najważniejsze numery telefonów. Zachęcam do skorzystania z materiałów i przekazywania ich pacjentom w trakcie hospitalizacji lub przy wypisie ze szpitala.

Jestem świadomy, że czas pandemii koronawirusa jest okresem trudnym zarówno dla pacjentów, jak i podmiotów leczniczych. Dziękuję za działania, które podejmujecie Państwo, aby zabezpieczyć szeroko rozumiane bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów. Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą, aby starać się wdrażać rozwiązania, które będą minimalizować uciążliwości związane z pobytem i leczeniem w placówce medycznej. Prezentowane w tym piśmie dobre praktyki i rozwiązania mogą stać się inspiracją do stworzenia kolejnych, wspólnych działań, dla dobra pacjentów i placówek medycznych.

Z wyrazami szacunku

RZECZNIK PRAW PACJENTA

Bartłomiej Chmielowiec

Załącznik:

Informacja dla pacjenta – czas epidemii

Do wiadomości:

1. Pani Józefa Szczurek - Żelazko, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia, ePUAP
2. Organizacje pacjentów doświadczających kryzysu psychicznego